

Marijn Jongsma,
Het Financieele Dagblad
Zaterdag 05 oktober 2013

‘Analisten voorspellen nog slechter dan het toeval’

Nassim Taleb
Reuters

Denker Nassim Taleb waarschuwt voor schijnexactheid van statistieken en pleit voor robuuste kleinschaligheid.

Neem nooit de studenten met de beste cijfers aan, vergeet ‘Big Data’, luister niet naar aandelenanalisten en mijd als bedrijf de beurs. Tijdens zijn masterclass in Amsterdam laat Nassim Nicholas Taleb, gezien als een van de meest invloedrijke denkers van dit moment, weinig reputaties heel. Onbescheiden Voor journalisten heeft de oud-derivatenhandelaar en hedgefondsmanager al helemaal geen goed woord over: zelfs de markten functioneren beter. Taleb is geen bescheiden wetenschapper die behoedzaam te werk gaat. Toch is zijn boodschap nu juist dat de wetenschap veel te onbescheiden is. Een van zijn stokpaardjes: we denken alles te kunnen doorgronden als we maar genoeg gegevens analyseren. Maar de traditionele statistiek faalt in bijvoorbeeld de financiële wereld, stelt Taleb, die juist wordt gedomineerd door extremen.

In zijn doorbraakboek *De zwarte zwaan* (2007) beschrijft hij de toegenomen risico's van de enorme schaalvergroting in de financiële wereld: ‘Als er één valt, vallen ze allemaal’. De val van Lehman Brothers moest toen nog komen.

\$7 mln in 7 seconden

Onverwachte gebeurtenissen met grote gevolgen (de zwarte zwanen) zijn niet te voorkomen, stelt Taleb tijdens de door het Nexus Instituut georganiseerde masterclass. 'Maar we kunnen wel een systeem bouwen dat hier minder kwetsbaar voor is. Wetenschap moet gaan over weten wat je niet goed weet. En beslissen gaat over overleven, in plaats van gelijk hebben. We zijn gemaakt om fouten te maken.' 'In de financiële wereld is de sky the limit', zo stelt hij vrijdag in een volgepakt Tuschinski-theater. 'Ik eet vanavond rijsttafel. Hoeveel calorieën kan ik hebben? 5000? Dat is nog steeds weinig vergeleken met mijn jaarconsumptie. Eén maaltijd kan me niet om zeep helpen, maar één gebeurtenis in de financiële wereld wel. Toen ik begon als handelaar zei een collega tegen mij: kom eens hier, 'kiddo'. Dit is Ed. Kijk naar hem. Hij verdiende \$7 mln in 7 jaar en verloor het in 7 seconden.' 'Zijn er nog econometristen in de zaal?' vraagt Taleb zelf. Helemaal achterin de zaal gaat weifelend een hand de lucht in. 'Die moet iets anders gaan doen. De voorspelbaarheid van de economie is nul.'

Big Data een grote leugen

Zijn meest recente ergernis: de opkomst van Big Data, de analyse van enorme hoeveelheden gegevens. 'In een ziekenhuis in Toronto zijn patiëntgegevens over 28 jaar onderzocht. Wat bleek: de duur van de opname vertoonde een correlatie met het sterrenbeeld van de patiënt. Waarom? Hoe meer data je onderzoekt, hoe meer je patronen denkt te ontdekken die puur toeval zijn en zich ook niet herhalen. Mensen die van Big Data houden zijn ofwel geen wetenschappers, of ze hebben er wat bij te winnen. Het hele idee is bullshit. Als je de straat oversteekt, dan kijk je naar grote, bewegende dingen in plaats van de kleur ogen van andere voetgangers. **Je verwijdert dus juist data. "Less is more"**. Maar heb je eenmaal een theorie in je brein, dan zoek je naar bevestiging daarvan. Noem **Big Data geen wetenschap**, "please"... in naam van de wetenschap.' Bedrijven selecteren studenten op hun cijferlijst, aldus de Libanese Amerikaan, maar die zijn vervolgens 'net als topatleten' maar goed in één ding — het behalen van hoge cijfers. 'Universiteiten leren vogels hoe te vliegen. Maar vogels schrijven geen boeken over vliegen.' Die leren het met vallen en opstaan, en dat is precies wat Taleb als de basis van welvaart ziet. 'Knutselaars hebben de industriële revolutie in Groot-Brittannië ontketend. **We denken dat veel dingen uit de theorie voortkomen, maar vaak komen ze uit de praktijk**. Laten we mensen leren risico's te nemen, in plaats van hun examens te halen. Vergissingen Kleine vergissingen zijn niet schadelijk', doceert Taleb, zelf actief als hoogleraar. 'We moeten dat niet langer zien als een persoonlijk falen. Het is een zegen voor het collectief.' Hij bepleit dan ook een vangnet voor ondernemers. Een samenleving die bestaat uit 'kleine units' is volgens hem veel robuuster dan een die door grote molochen wordt gedomineerd. 'Wat is de meest succesvolle organisatie in de wereldgeschiedenis? De katholieke kerk. Maar dat komt omdat de paus niets doet, behalve op tv komen. Alle beslissingen worden op lagere niveaus genomen. Neemt de paus wel een besluit, dan gaat het ook meteen mis.' Maar hoe verklaart hij het voortbestaan van multinationals? 'Omdat ze zo groot zijn dat ze de staat gijzelen en dus beschermd worden. Bovendien verdienen financiële instellingen goed aan fusies en overnames.'

In een natuurlijke situatie zijn grote bedrijven gedoemd te verdwijnen, tenzij ze uit losse elementen bestaan. Maak plaats voor anderen, dat is het idee achter de evolutie.' **Welke bedrijven houden het 'in de vrije natuur' wel lang vol? 'Degenen die hun eigen geld inzetten, en niet dat van aandeelhouders.** Ga niet naar de beurs!' Zo heb je als ondernemer ook geen last van analisten, aldus Taleb, die geen enkele fiducie in de beroepsgroep heeft. 'Ze voorspellen slechter dan het toeval. Waarom zouden we nog naar ze luisteren? Tenzij je het als amusement beschouwt.'